

باعث اختلال در کارکرد نظام و مشروعیت‌زدایی از حکومت و در نتیجه چالش امنیت‌ملی کشور خواهد شد.

### ۱. بیان مسئله

جمعیت، مؤلفه‌اساسی مباحث اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی، سیاسی و امنیتی است. بدون مطالعه جمعیت، سیاست‌گذاری و حکمرانی امری امکان‌ناپذیر و غیرقابل‌تصور است. باتامور<sup>۱</sup> عقیده داشت که مطالعه پدیده‌های جمعیتی دست‌کم از نظر تاریخی یکی از نخستین رشته‌های علوم اجتماعی معاصر بوده است. فوکو<sup>۲</sup> جمعیت را مهم‌ترین شرط امکان حکومت دانسته است. به نظر وی از آنجاکه ثروت و قدرت یک دولت در جمعیت آن نهفته است، پس باید جمعیت به صورت فاعل دگرگونی‌ها، انتظام‌بخشی‌ها، نیازها و آمال؛ به شیوه‌ای ویژه بررسی شود. وی از ظهور یک جمعیت در قالب عرصه سیاسی به عنوان «زیست قدرت» یاد می‌کند. به این اعتبار زندگی و مرگ، سلامتی، طول عمر، سالمندی و نژاد به پدیده‌های حائز اهمیت سیاسی تبدیل می‌شوند که ضرورت دارد به شیوه‌ای تحت مدیریت حکومت درآورده شوند که در قالب آن زندگی افراد به «شیوه‌ای توسعه‌یابد که توسعه آن‌ها همچنان به تقویت توانمندی دولت منجر شود». (نش، ۱۳۹۴: ۲۲۸)

محققین به شکل ساده و کلی بروز سالمندی جمعیتی را دارای ارتباط مستقیم با کاهش میزان باروری و کاهش میزان مرگ و میر و افزایش امید به زندگی دانسته‌اند. هرچند علاوه بر این مؤلفه‌ها، وقایع دیگری چون: ازدواج، طلاق و مهاجرت نیز در این موضوع مؤثرند. ایران نیز از جمله کشورهای در حال توسعه است که در آینده نزدیک به شدت با مسئله پیری دست‌به‌گریبان خواهد بود. سیاست‌های افزایش جمعیتی که در دهه ۱۳۵۰ و ۱۳۶۰ خورشیدی در ایران اجرا شد، رشد بی‌سابقه جمعیت و نسل «بیش‌زایی»<sup>۳</sup> معروف به دهه‌شصتی‌ها را به دنبال داشته است. این شوک جمعیتی طی گذشت زمان به رده‌های سنی بالاتر

---

1. Bottomore. T. B

2. Foucault. M

3. Baby Boomers